

CABINET CYNGOR GWYNEDD

Dyddiad y cyfarfod:	12 Mehefin 2018
Aelod Cabinet:	Y Cynghorydd Craig ab Iago
Swyddog Cyswllt:	Catrin Thomas
Rhif Ffôn Cyswllt:	01286 679 913
Teitl yr Eitem:	Ail-Fodelu'r Gwasanaeth Ieuentid

1. Y PENDERFYNIAD A GEISIR

1.1 Derbyn yr adroddiad ar weithrediad ail fodelu Gwasanaeth Ieuentid a phenderfyniad y Cyngor ar 3 Mai 2018, a chytuno ar ymateb y Cabinet i'r cais i ail-ystyried elfennau penodol o'r model.

2. Y RHESWM DROS YR ANGEN AM BENDERFYNIAD

2.1 I benderfynu ar yr ymateb i'r ystyriaethau a nodwyd gan y Cyngor Llawn, 3ydd o Fai, 2018

3. CEFNDIR

3.1 Ym mis Mawrth 2016 penderfynodd y Cyngor drwy Her Gwynedd i dorri £200,000 o gyllideb y Gwasanaeth Ieuentid yn 2017-18, ynghyd a chyflawni targed effeithlonrwydd o £70,000 drwy "ail-ddylunio'r gwasanaeth a chan dderbyn y bydd angen ystyried y grantiau i fudiadau ieuentid fel rhan o'r holl adolygiad". Mae'r lleihad yn dod a chyllideb (dan reolaeth) y Gwasanaeth Ieuentid i £725,300 o 2017-18 ymlaen.

3.2 Cwblhawyd adolygiad o'r gwasanaeth, ynghyd a rhaglen ymgysylltu gyda pobl ifanc a phartneriaid i lunio opsiynau ar gyfer ail-fodelu'r Gwasanaeth Ieuentid, oddi fewn i gyd-destun ariannol penderfyniad Her Gwynedd.

3.3 Cyflwynwyd yr Opsiynau, Asesiad Opsiynau, ac Asesiad Effaith Cydraddoldeb o'r opsiynau i'r Cabinet, 24 Hydref 2017. Penderfynodd y Cabinet i gynnal ymgynghoriad ar ffurf y Gwasanaeth Ieuentid i'r dyfodol, gan adnabod Opsiwn 3 fel yr opsiwn a ffafrir.

3.4 Cyflwynwyd gasgliadau'r ymgynghoriad cyhoeddus ynghyd a'r llwybr i adnabod yr opsiwn a ffafrir i'r Pwyllgor Craffu, 23 Ionawr 2018, i gasglu eu sylwadau.

3.5 Cyflwynwyd yr achos dros newid, yr asesiad opsiynau, canlyniadau'r ymgynghoriad cyhoeddus, sylwadau'r Pwyllgor Craffu ac asesiad effaith cydraddoldeb i'r Cabinet, 13 Mawrth 2018. Yn seiliedig ar ystyriaeth ac asesiad o'r holl ffactorau hyn nid oedd parhau i gynnal y Gwasanaeth Ieuentid fel ag yr oedd yn opsiwn i'r dyfodol.

3.6 Penderfynodd y Cabinet i ail-fodelu'r Gwasanaeth Ieuenctid yn unol a'r cyfeiriad a nodwyd yn Opsiwn 3 gydag addasiadau i liniaru effeithiau oedd wedi eu hadnabod.

3.7 Yn sgil y penderfyniad mae'r Gwasanaeth Ieuenctid wedi cychwyn ar weithredu'r ail-fodelu er mwyn sicrhau gwasanaeth i bobl ifanc y sir ym mis Medi 2018.

4. Y RHYBUDD O GYNNIG, CYNGOR LLAWN 3, MAI, 2018.

4.1 Cyflwynwyd rhybudd o gynnig i'r Cyngor Llawn ar y 3ydd o Fai 2018 gan y Cyngorydd Alwyn Gruffydd ac yn ei sgil cynigwyd gwelliant gan y Cyngorydd Menna Baines.

4.2 Mabwysiadwyd y penderfyniad canlynol yn sgil gwelliant. :-

“Bod y Cyngor hwn hefyd yn gofyn i Gabinet y Cyngor ail-ystyried elfennau penodol o'r model newydd ar gyfer Gwasanaeth Ieuenctid y Sir a hynny oherwydd ein pryderon ar 3 chyfrif:-

- 1) y newid pwyslais o'r cymunedol i les unigolion
- 2) yr effaith ar ardaloedd mwyaf difreintiedig y sir
- 3) yr effaith ar yr iaith Gymraeg

Gofynnwn felly i'r Cabinet gynnal trafodaethau brys, erbyn diwedd y mis hwn, os yn bosib', gyda phob un o'r cynghorau tref, cymuned a dinas ynghyd ag asiantaethau perthnasol eraill. Diben hyn fyddai edrych ar ffyrdd o gydweithredu er mwyn ariannu parhad cynifer â phosib' o glybiau ieuenctid y sir, lle dymunir hynny, tros y cyfnod traws-ffurfiannol ac er mwyn rhoi cymorth priodol i'r mudiadau ieuenctid gwirfoddol a fu'n derbyn nawdd tan yn ddiweddar.

Gofynnwn hefyd i'r Cabinet gynnal asesiad ieithyddol o effaith yr ad-drefnu ac asesiad o'i effaith gymunedol ar ardaloedd mwyaf difreintiedig y sir.”

4.2 Er fod y Cyngor wedi gofyn i'r Cabinet ail ystyried elfennau penodol o'r model newydd mae'r testun yn gyfrifoldeb cyfreithiol y Cabinet i benderfynu. Gan hynny mae'r sut ac ym mha fodd i ymateb i gais y Cyngor i'r Cabinet ddod i gasgliad arno o fewn y Fframwaith Bolisi a Chyllidol yr Awdurdod.

4.3 Nodir isod y camau sydd wedi eu cymryd gan y Gwasanaeth Ieuenctid yng nghyd-destun pob un o'r materion sydd wedi eu codi yn y Cyngor.

5. Y NEWID PWYSLAIS O'R CYMUNEDOL I LES UNIGOLION

5.1 Lleisiodd pobl ifanc, partneriaid a sefydliadau eraill eu barn wrthym ar y blaenoriaethau ar gyfer y dyfodol i'r Gwasanaeth Ieuenctid. Adnabuwyd 3 blaenoriaeth ar gyfer y Gwasanaeth Ieuenctid sef :-

- Helpu pobl ifanc i ddatblygu sgiliau
- Helpu pobl ifanc gyda'i datblygiad personol
- Helpu pobl ifanc gyda materion iechyd a lles

(Ymarferiad Ymgysylltu, Hydref 2016-Mawrth 2017)

5.2 Fe ddywedodd pobl ifanc wrthym hefyd eu bod eisiau'r gefnogaeth yma mewn awyrgylch ddiogel, sy'n caniatáu iddyn nhw gymdeithasu gyda'u ffrindiau a chael hwyl.

5.3 Cadarnhaodd yr ymgynghoriad cyhoeddus a gynhaliwyd ym mis Rhagfyr 2017 fod 63% o'r ymatebwyr (3,391) yn cefnogi'r blaenoriaethau.

5.4 Yn ychwanegol i'r hyn y mae pobl ifanc wedi ei ddweud wrthym, mae polisi a strategaethau cenedlaethol hefyd yn gosod cyfeiriad ar gyfer y Gwasanaeth Ieuencid.

5.5 Mae Llywodraeth Cymru, o dan y Ddeddf Sgiliau a Dysgu 2000, yn gosod cyfeiriad ar gyfer Gwasanaethau Ieuencid. Daw'r cyfarwyddyd hwnnw ar hyn o bryd drwy'r Cyfarwyddyd a Chanllawiau Ymestyn Hawliau 2002, Strategaeth Gwaith Ieuencid Cymru 2014-2018, a'r Fframwaith Ymgysylltiad a Chyflawniad 2015-18.

5.6 Mae'r pwyslais gan Llywodraeth Cymru dros y blynyddoedd diwethaf wedi bod i wyro Gwasanaethau Ieuencid tuag at gefnogi pobl ifanc gyda'u dysgu a'u haddysg, ac i gefnogi pobl ifanc nad ydynt mewn addysg, hyfforddiant na gwaith.

5.7 Mae'r Gwasanaeth Ieuencid hefyd yn gweithredu yn unol a'r "Datganiad Cwricwlwm ar Waith Ieuencid". Noda'r Datganiad Cwricwlwm fod gwaith ieuencid yn

- seiliedig ar berthynas wirfoddol rhwng y person ifanc a'r gweithiwr ieuencid,
- yn darparu rhaglenni addysgol anffurfiol sy'n ymateb i anghenion unigolion (megis cymorth gyda sgiliau, cymorth iechyd a lles, cymorth gyda'u datblygiad personol a'u cyflawniad addysgol)
- ac i'w ddarparu mewn amgylchedd ddiogel.

5.8 Drwy'r ail-fodelu bydd y Gwasanaeth Ieuencid yn gweithio oddi fewn i gymunedau, ledled Gwynedd i gynnal gweithgareddau a prosiectau. Ni fydd y Gwasanaeth Ieuencid yn gweithio oddi fewn i gymunedau drwy redeg rhwydwaith o glybiau ieuencid mewn rhai adeiladau a chymunedau dynodedig.

5.9 Mae'r Cynllun Ail-fodelu'r Gwasanaeth Ieuencid yn ymateb i'r hyn y mae pobl ifanc wedi ei ddweud wrthym sydd yn flaenoriaeth iddyn nhw, yn ymateb i'r cyfeiriad polisi sydd arnom, a hynny oddi fewn i'r gyllideb sydd ar gael.

6. YR EFFAITH AR ARDALOEDD MWYAF DIFREINTIEDIG

6.1 Mae Clwb Ieuencid wedi bod yn yr ardaloedd mwyaf difreintiedig, sef Maesgeirchen a Caernarfon, yn unol a diffiniad Llywodraeth Cymru (cymunedau sydd yn y 10% uchaf o'r Mynegai Amddifadedd Lluosog, 2014). Mae'r ail-fodelu yn symud i ffwrdd o hyn, a'r asesiad effaith cydraddoldeb sydd wedi ei ystyried yn nodi fod effaith negyddol felly ar yr ardaloedd difreintiedig.

6.2 Mae'r Asesiad Effaith Cydraddoldeb wedi adnabod mesurau lliniaru, a rheiny bellach wedi eu cynnwys yn rhan o'r ail-fodelu, sef

- sicrhau presenoldeb y Gwasanaeth yn y 2 gymuned ac i'r perwyl hynny mae Canolfan Ieuencid Penrallt a Chanolfan Ieuencid Maesgeirchen i'w defnyddio fel lleoliad swyddfa i rai o'r Gweithwyr Ieuencid Llawn Amser, i'w defnyddio ar gyfer cynnal gweithgareddau a prosiectau'r Gwasanaeth Ieuencid, ac i'w defnyddio ar gyfer gweithgarwch gymunedol arall.
- sicrhau gweithgareddau yn fwy aml yn y ddwy gymuned yma.
- targedu grantiau (er enghraifft SBLASH) ar gyfer ehangu'r ddarpariaeth yn yr ardaloedd daearyddol hyn.

6.3 Defnyddiwyd y dull yma o adnabod ardaloedd difreintiedig gan fod y Mynegai Amddifadedd yn cael ei gydnabod fel y teclyn a ddefnyddir yn gyffredinol erbyn hyn i fesur

amddifadedd / tlodi / difreintedd. Fodd bynnag, un teclyn ydyw sydd yn mesur tlodi, ac mae pryder nad yw'n declyn priodol ar gyfer adnabod tlodi mewn ardaloedd gwledig.

6.4 Mae'r adborth sydd wedi dod yn ystod ac yn dilyn yr ymgynghoriad yn cadarnhau fod rhai cymunedau / ardaloedd y tu hwnt i Maesgeirchen a Caernarfon yn ystyried eu hunain yn ddifreintiedig er nad ydynt yn ymddangos yn uchel oddi fewn i'r Mynegai Amddifadedd. Mae i gynllunio gwasanaeth ar sail amddifadedd gofodol felly ei her. Fodd bynnag, fe wnaeth y Cabinet ystyried opsiynau i ail-fodelu'r Gwasanaeth Ieuenctid ar sail ofodol fyddai'n cyfarch ardaloedd difreintiedig - sef yr opsiynau i redeg clybiau mewn 10 neu 14 cymuned yn unig. Dangosodd asesiad effaith o'r opsiynau hynny y byddai'r effaith yn fwy negyddol pe bai'r Cabinet wedi cymryd y trywydd hwn. Roedd effaith negyddol ar fynediad pobl ifanc i'r Gwasanaeth Ieuenctid wrth gyfyngu'r gwasanaeth i glybiau mewn nifer fechan o gymunedau.

6.5 Mae'r Cabinet hefyd wedi ystyried difreintedd y tu hwnt i'r diffiniad daearyddol yn yr asesiad effaith cydraddoldeb. Pan ystyriodd y Cabinet y proffil pobl ifanc oedd yn rhan o'r adolygiad ac adborth yr ymgynghoriad cyhoeddus daeth yn amlwg fod difreintedd yn gysyniad ehangach na rhywbeth sy'n effeithio 'llefydd' yn unig. Roedd yr adborth yn dangos fod pobl ifanc yn gallu wynebu rhwystrau, diffyg cyfleon, heriau wrth dyfu i fyny, dad gysylltu rhag addysg, hyfforddiant neu waith, a bod yn agored i niwed waeth lle mae nhw'n byw. Er fod crynhoad uwch o bobl ifanc fregus gyda anghenion yn byw yn y llefydd mwyaf trefol megis Maesgeirchen a Caernarfon, nid yw'r anghenion hyn yn unigryw i'r ardaloedd daearyddol penodol hyn.

6.6 Mae'r Cynllun Ail-fodelu sydd wedi ei fabwysiadu yn cynnwys mesurau i liniaru effeithiau'r newid ar yr ardaloedd difreintiedig. Bydd gweithgareddau a prosiectau'r Gwasanaeth Ieuenctid wrth symud o leoliad i leoliad yn cyrraedd pobl ifanc a cymunedau drwy'r sir, gan gynnwys rheiny nad ydynt wedi cael gwasanaeth hyd yn hyn (dim clwb ieuenctid yn y gymuned yn flaenorol).

7. YR EFFAITH AR YR IAITH CYMRAEG

7.1 Mae'r effaith ar yr iaith wedi ei ystyried yn rhan o'r Asesiad Effaith Cydraddoldeb. Mae'r Gwasanaeth Ieuenctid yn unol a pholisi iaith y Cyngor yn darparu ei holl waith drwy gyfrwng y Gymraeg, a bydd hynny yn parhau i'r dyfodol.

7.2 Nododd 0.2% o ymatebwyr i'r ymgynghoriad cyhoeddus (Rhagfyr 2017) y byddai dirywiad i'r iaith Gymraeg pe bai'r Gwasanaeth yn ail-fodelu.

7.3 Mae'r Asesiad Effaith Cydraddoldeb yn nodi y bydd yr ail-fodelu yn arwain at lai o glybiau mewn cymunedau i bobl ifanc ddefnyddio eu Cymraeg, ac felly effaith negyddol posibl ar y siaradwyr Cymraeg ifanc arferai fynychu Clwb Ieuenctid na fydd yn dymuno cymryd rhan yn y gweithgareddau a'r prosiectau newydd. Mae'r asesiad hefyd yn nodi y bydd yr ail-fodelu yn darparu gweithgareddau a prosiectau i bobl ifanc drwy gyfrwng Cymraeg, ac yn sgil hynny bydd effaith bositif posibl ar Siaradwyr Cymraeg ifanc fydd yn cymryd rhan, yn enwedig o'r cymunedau hynny ble nad oedd Clwb Ieuenctid.

7.4 Mae'r gofynion ieithyddol ar y Gwasanaeth Ieuenctid yn parhau, ac nid yw'r ail-fodelu yn newid y disgwyliadau hynny. Bydd y Gwasanaeth Ieuenctid yn parhau i

- gynnig gwasanaeth cyfrwng Cymraeg i bobl ifanc y sir,
- wella ymwybyddiaeth o werth yr iaith, drwy gynnal sesiynau Ymwybyddiaeth Iaith i'w weithlu ac i bobl ifanc,

- sicrhau gwell mynediad at weithgareddau cymdeithasol cyfrwng Cymraeg, ar draws cymunedau'r sir.

(amcanion Strategaeth Iaith 2012-2018)

8. CYDWEITHREDU GYDA'R CYNGHORAU TREF A CHYMUNED

8.1 Yn dilyn sylwadau'r Pwyllgor Craffu, Ionawr 2018, mae'r Gwasanaeth Ieuenctid wedi agor trafodaethau gyda rhai cynghorau cymuned a thref ynghylch adnabod ffyrdd o gydweithredu er mwyn ariannu parhad cynifer â phosibl o glybiau ieuenctid y sir, lle dymunir hynny.

8.2 Anfonwyd llythyr at 32 Cyngor Cymuned a Thref ar 31 o Ionawr 2018, sef y cynghorau hynny ble oedd Clwb Ieuenctid yn cael eu cynnal ynddynt rhwng Medi 2017 a Mawrth 2018. Derbyniwyd 16 ymateb, ac o'r rheiny roedd 10 Cyngor Cymuned yn awyddus i drafod ymhellach.

8.3 Mae trafodaethau wedi cychwyn gyda'r 10 cymuned, ac maent yn amrywio o ran y math o drefniadau cydweithredu posibl. Dyma flas o'r syniadau sydd yn cael eu trafod ar hyn o bryd.

- Rhoi cyfraniad i'r Gwasanaeth Ieuenctid i barhau i gynnal y Clwb Ieuenctid
- Rhoi cyfraniad i'r Gwasanaeth Ieuenctid i ddarparu gweithgareddau a phrosiectau yn eu cymuned (yr ail-fodelu)
- Rhoi cyfraniad i fudiad gwirfoddol i redeg Clwb Cymdeithasol yn lleol
- Rhoi cyfraniad ariannol i Ganolfan Hamdden i gynnal sesiwn ieuenctid gyda'r nos yn rheolaidd
- Rhedeg Clwb Ieuenctid eu hunain (drwy gyflogi gweithwyr eu hunain).
- Cefnogaeth i sefydlu Clwb Gwirfoddol o'r newydd (gyda thrafodaethau ynghylch adnoddau, offer a chyfrifon y Clwb Ieuenctid sydd newydd gau yn trosglwyddo i'r endid newydd, a'r Gwasanaeth Ieuenctid yn darparu hyfforddiant gwaith ieuenctid a diogelu i wirfoddolwyr).

9. CYMORTH PRIODOL I'R MUDIADAU IEUENCTID FU'N DERBYN NAWDD.

9.1 Mae trafodaethau wedi bod gydol y ddwy flynedd ddiwethaf rhwng y Gwasanaeth Ieuenctid a'r Urdd, Mudiad Ffermwyr Ifanc Eryri a Mudiad Ffermwyr Ifanc Meirionnydd.

9.2 Mae'r Cabinet wedi ystyried yr effaith ar y mudiadau ieuenctid hyn wrth wneud y penderfyniad ym mis Mawrth 2018. Mae'r Cabinet wedi gofyn i'w wasanaethau ddarparu cymorth benodol i'r mudiadau i ymateb i'r effeithiau, megis

- darparu cyngor ymgynghorydd adnoddau dynol a chynghor pensiynau ar faterion cyflogaeth / cyflogres;
- cyngor cynllunio busnes a llywodraethu
- cefnogaeth swyddog adfywio bro ar adnabod cyfleon i dargedu grantiau ac uchafu incwm,
- parhau i dalu am logi lleoliadau ar gyfer cynnal aelwydydd, clybiau mewn ysgolion,
- parhau i dderbyn ceisiadau i'r Gronfa Degwm tuag at Eisteddfodau'r Ffermwyr Ifanc,
- parhau i gynnig hyfforddiant gwaith ieuenctid a diogelu i weithwyr cyflogedig y Mudiadau Ffermwyr Ifanc,
- rhoi cynnig grant cyfystyr a 9 mis o'r grant presennol i'r mudiadau ar gyfer 2018-19.

9.3 Mae'r Cabinet yn cydnabod cyfraniad yr Urdd a'r Ffermwyr Ifanc i'r iaith, i gymunedau ac i fywydau'r bobl ifanc sy'n aelodau iddynt hwy. Mae aelodau o'r Cabinet wedi cyfarfod gyda'r mudiadau ac wedi datgan parodrwydd ac awydd i sicrhau fod y cydweithio rhwng y Gwasanaeth Ieuenctid, yr Urdd a'r Ffermwyr Ifanc yn parhau i'r dyfodol er lles ieuenctid y sir.

9.4 Mae'r Cynllun i Ail-fodelu yn cynnwys sefydlu trefniadau ar gyfer comisiynu mudiadau i ddarparu gweithgareddau i ymateb i anghenion pobl ifanc y sir. Mae'r Gwasanaeth Ieuenctid eisoes wedi treialu trefn gomisiynu gyda'r Urdd mewn perthynas a chynnal alldeithiau i bobl ifanc. Mae llwyddiant y bartneriaeth hon wedi amlygu y cyfleon sydd o gydweithio a chomisiynu rhwng y Gwasanaeth Ieuenctid a mudiadau gwirfoddol y gellid adeiladu arno i'r dyfodol.

10. CRYNODEB.

10.1 Mae'r Cabinet eisoes wedi cyfarwyddo'r Gwasanaeth Ieuenctid i adrodd ar gynnydd yr ail-fodelu i gyfarfodydd y Cabinet. Bydd adroddiadau Herio Perfformiad yr Aelod Cabinet yn adrodd ar gynnydd a bydd yn gyfle i'r Cabinet herio a monitro'r cynnydd hwnnw.

10.2 Mae Asesiad Effaith Cydraddoldeb wedi adnabod mesurau lliniaru ac wedi eu cynnwys yn yr ail-fodelu, fel eu bod yn cael eu cyfarch yn y gwasanaeth newydd.

10.3 Mae trafodaethau wedi cychwyn gyda rhai cynghorau cymuned ac bydd rheiny yn parhau ar gyfer adnabod a sefydlu trefniadau amgen i gynnal clybiau cymdeithasol i bobl ifanc.

10.4 Mae cefnogaeth eisoes wedi ei gynnig yn benodol i'r Mudiadau Ffermwyr Ifanc. Mae'r mudiadau a'r Gwasanaeth Adfywio Bro a'r Gwasanaeth Ieuenctid yn parhau i gydweithio er mwyn rhoi'r gefnogaeth sydd ei angen.

10.5 Bydd y Gwasanaeth Ieuenctid yn gweithio ar ddatblygu'r Drefn Gomisiynu yn rhan o'i rhaglen waith yn ystod y 12 mis nesaf, sef adnabod yr anghenion ac adnabod a sefydlu'r drefn gomisiynu, er mwyn cychwyn comisiynu wedi hynny, yn ôl yr angen.

11. BARN Y SWYDDOGION STATUDOL:

Prif Swyddog Cyllid:

"Mater i aelodau'r Cabinet yw cytuno ar ymateb i'r ystyriaethau nodwyd yn y Cyngor Llawn ar y 3ydd o Fai. Wrth gwrs, pe bai penderfyniad i beidio ail-fodelu'r Gwasanaeth Ieuenctid, byddai hynny'n gorfod cael ei ariannu yn barhaol, ac o ganlyniad yn golygu llai o adnoddau i gynnal wasanaethau eraill.

Fodd bynnag, gallai'r Cyngor barhau i ail-fodelu'r gwasanaeth, ond defnyddio adnoddau untro o'r Gronfa Trawsffurfio er mwyn ariannu trefniadau amgen dros-dro."

Y Swyddog Monitro:

"Fe nodir yn gywir yn yr adroddiad mai mater i'r Cabinet yw'r ddarpariaeth gwasanaethau ieuenctid o fewn Gwynedd. Felly, mae'n fater o ddisgresiwn y Cabinet ddod i gasgliad ar ymateb priodol i gais y Cyngor ac unrhyw weithrediad pellach o fewn cyd-destun ei fframwaith penderfynu. Amcan yr adroddiad drwy grynhoi'r cefndir i'r penderfyniad

gwreiddiol ac adrodd ar y sefyllfa gyfredol yw rhoi cyfle i'r Cabinet ddod i gasgliad ar sut y dymunir ymateb.

12. DOGFENNAU CEFNDIR

Adroddiad Cabinet, 13 Mawrth 2018

<https://democratiaeth.cyngor.gwynedd.gov.uk/ielistdocuments.aspx?cid=133&mid=2237&ver=4&>